

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_32_INOVACE_12

Z minulosti hudby – nejstarší písně_37

Autor: Jindřiška Čalová

Škola : Základní škola Slušovice, okres Zlín, příspěvková
organizace

Název projektu : Zkvalitnění ITC ve slušovské škole

Číslo projektu : CZ.1.07/1.4.00/21.2400

ANOTACE

- Materiál DUM (digitální učební materiál) je určen pro práci na interaktivní tabuli, popřípadě práci s dataprojektorem.
- Využít se dá v předmětu Hudební výchova v sedmém ročníku. Je součástí tématického okruhu Poslechové činnosti.
- Materiál je určený pro vyvozování nového učiva, opakování a procvičování učiva.
- Materiál vznikl ze zápisů autora, který vycházel z učebnice Hudební výchova pro 7.roč.ZŠ, Jaroslav Mihule, Pavel Jurkovič, Miroslav Střelák, Fortuna
- Prezentace vznikla v lednu 2012

Z minulosti hudby – nejstarší písně

Hudební výchova 7.ročník

Nejstarší písně

- Každé období naší historie provázela hudba.
- Naší nejstarší dochovanou literární památkou psanou českým jazykem je píseň – **chorál Hospodine, pomiluj ny**. Píseň pochází asi z 10. století, notový zápis asi ze 14. století.
- Karel IV. ji zařadil do korunovačního řádu. Mistr Jan Hus ji dával zpívat v Betlémské kapli. Společně se Svatováclavským chorálem patřila k prvním českým národním hymnám.
- V roce 1415, kdy byl upálen Jan Hus, začaly zápasy bojovníků za pravdu a sociální spravedlnost. V těchto bitvách zněly bojové písně – chorály (tj. sborově zpívané duchovní písně.)
- Nejslavnější z nich je **Ktož jsú Boží bojovníci**. Její nejstarší zápis známe z **Jistebnického kancionálu** – kolem r. 1420 – kdy byl nalezen v Jistebnici u Tábora.
- Tento Jistebnický kancionál obsahuje řadu husitských písní zapsaných v našem národním jazyce a jsou zde uvedeny i notové zápisy.
- Autor nápěvu ani textu Ktož jsú Boží bojovníci není přesně znám.
- **Bedřich Smetana** tento nápěv použil v symfonii **Tábor a Blaník**, které patří do cyklu **Má vlast**. Pak také tento nápěv použil v **opeře Libuše**.
- **Kancionál je zpěvník duchovních písní.**

In nomine domini Amen. In diebus illis
 quando Iesus in templo dicebat de templo
 corporis sui. Quia edificatus est hic
 templus in diebus quadraginta annis
 et ego edificabo eum in diebus quadraginta
 annis. Et non relinquetur hic templus
 fundamentum in fundamentum. Quia
 edificatus est in diebus quadraginta
 annis. Et non relinquetur hic templus
 fundamentum in fundamentum.

In diebus illis quando Iesus in templo
 dicebat de templo corporis sui. Quia
 edificatus est hic templus in diebus
 quadraginta annis. Et non relinquetur
 hic templus fundamentum in fundamentum.

In diebus illis quando Iesus in templo
 dicebat de templo corporis sui. Quia
 edificatus est hic templus in diebus
 quadraginta annis. Et non relinquetur
 hic templus fundamentum in fundamentum.

Hospodyne pomiluj ny

luy ty ihu xpe pomiluj

luy ty spase wleho

mite spase wzy u ty

hospodyne gladi namie

Dar nam wabem hos

podrytu amie

wamie amie amie

amie

amie

amie

amie

amie

amie

amie

amie

amie

amie

amie

amie

amie

amie

Píseň Hospodine pomiluj ny – prepis ze 14.století

Staročestina:

*Hospodine, pomiluj ny!
Jezukriste, pomiluj ny!
Ty, spase všeho mira,
spasiž ny i uslyšiž,
Hospodine, hlasy našě!
Daj nám všěm, Hospodine,
žizn a mír v zemi!
Krleš! Krleš! Krleš!*

Vysvětlivky staročeských a zbytkových staroslověnských formulací :

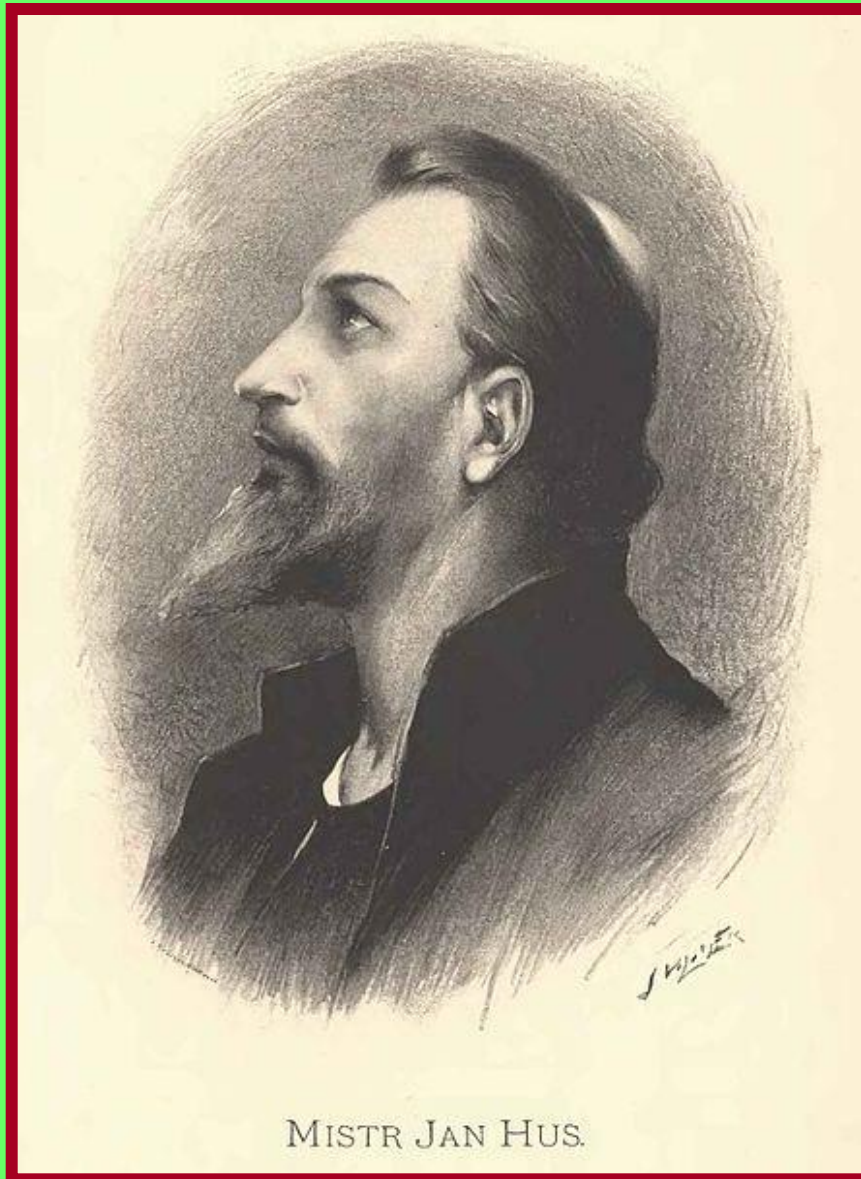
*pomiluj ny = smiluj se nad námi,
spase = spasiteli mira = světa, spasiž ny i uslyšiž = spas nás a vyslyš,
žizn = hojnost, mír = pokoj, Krleš = Kyrie eleison (Pane, smiluj se)*

2

Karel IV. zařadil píseň Hospodine pomiluj ny do korunovačního řádu.

3

Mistr Jan Hus nechal zpívat píseň Hospodine pomiluj ny v Betlémské kapli

4

Betlémská kaple v Praze v současné době

5

lita w tate moji goji...
lita gre tyelo mešten pomu bnde wyegnye r / take litoz yre firew
gysne mo / od bozstwie neroz / dvelno / wemnye bnde zywoz myeti
lpa wmpem pncbrwary / d liss dwage polozenye / swatosi roz dve
lonye / neb dve litoz gre tyelo me / pncbrwary / roz wemnye / d / Dre
take litoz yre firew mo / gyst g dno tyelo pomu / tott / yre firew boze
pncbrwem zaplagawye w / wyzn literalk / to dwage / mozi gyst neroz /
dvelne / neb / odpata gyst zywoz / ten gyst / gem wyegna mudrost
d / wrech newymbrwmi / litery / gyst / pzytomny / ch / lebn / tak / wcz / dny
wemny / ppyty / neroz / dvelno / r / d / wy / h / d / ag / tie / polo / zenye / literalk
z / alozenye / re / opoki / pnc / br / w / e / g / y / st / ot / m / ad / i / ne / g / ny / e / r /
d / wy / z / se / p / ew /
w / e / n / a / tom / ne / w / y / e / r / z / w / e / a / p / r / e / k / a / tom / a / l / i / n / i / s / t / a / n / a / s / l / e / d / g / e /
d / u / j / e / r / e / c / o / s / o /
w / r / a / n / e / c / d / m / y /

B / Toz gyst boz bozownyca / a / z / h / o / n / a / g / e / s / t / o / p / r / o / s / t / e / z / o / d / b / o / z / a / p / o / m / o / a /
w / l / i / n / i / s / t / w / a / n /
z / a / s / t / o / d / i / s / t / a /
s / t / o / k / e / n / w / e / a /
s / l / i / b / n / e / p / a / k / t / i /
l / i / o / p / r / o / i / z / y / w / o / z /
s / l / o / z / w / y / e / g / n /
m / y / e / t / i / b / n / d / e /
s / l / a / z / e / s / t / a / n / d / e / m /
l / i / t / o / z / n / a / p / r / a / w /
d / y / e / r / e / c / o / s / o /

L / Ent pan wehit se / ne / b / a / w / z / a / g / n / e / i / t / y / e / l / e / s / m / y / t / i /
r / o / z / d / r / o / t / o / z / s / m / e / l / i /
l / i / o / p / r / o / i / n / a / d / a /
r / o / z / y / o / z / s / t / e / h / o / s / t / i /
s / l / y / a / n / y / a / a / g / o / p / r / y / a /
s / y / d / u / r / o / z / s / t / a / n / e / l / o /
p / o / m / m / y / e / t / e / w / s / t / a / p / y /
n / a / p / r / a / n / a / s / y / e /
d / r / e / k / a /

Ktož jsú Boží bojovníci – husitský chorál

6

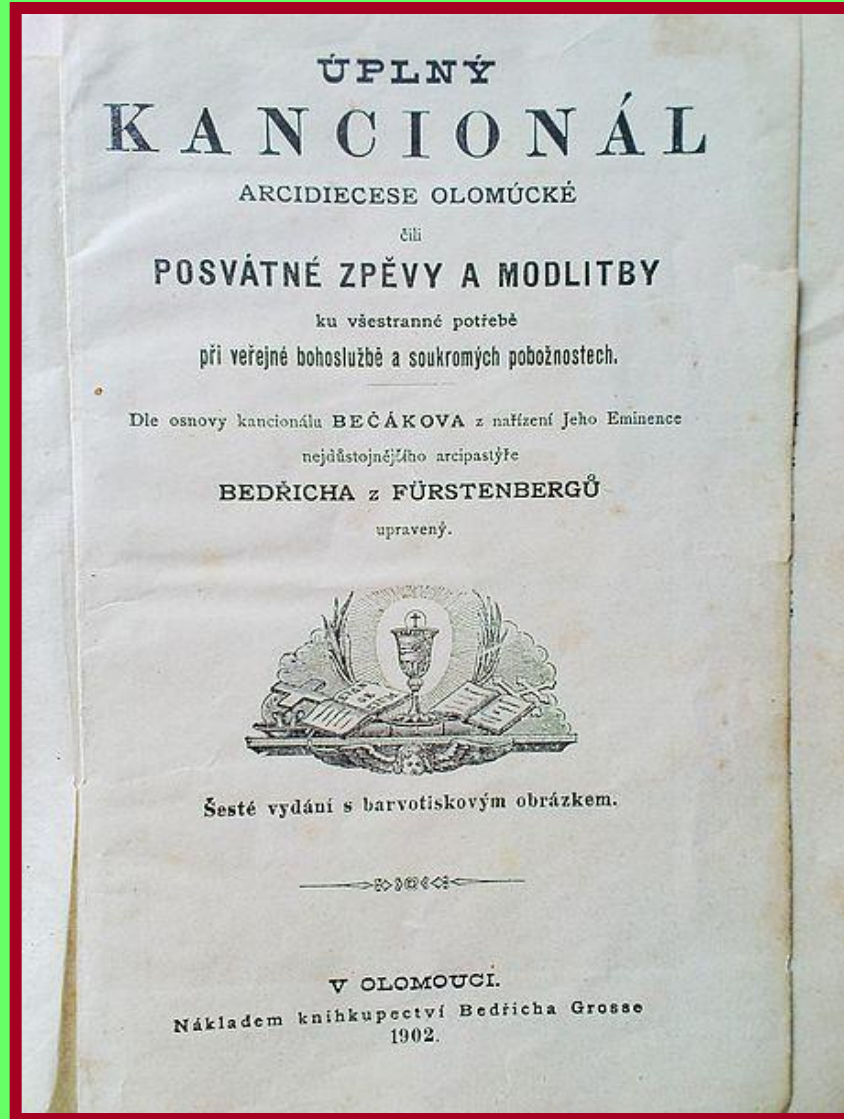
Zjednotlivé kancionály, zvláště slohy, byly v
celém kancionálu psány jen jedním písmem
a to, jak je vidět z obrázku.

*Polozpějí kancionálu kancionálu kancionálu
z III. třídy kancionálu kancionálu
kancionálu kancionálu kancionálu kancionálu*

101 kancionál kancionálu kancionálu kancionálu
kancionálu kancionálu kancionálu kancionálu
kancionálu kancionálu kancionálu kancionálu
kancionálu kancionálu kancionálu kancionálu

Jistebnický kancionál je dnes uložen v Národním muzeu v Praze.

7

Kancionál je zpěvník duchovních písní

8

Bedřich Smetana použil nápěv chorálu Ktož jsú Boží bojovníci v symfonii Tábor a Blaník v cyklu Má vlast a v opeře Libuše.

Zápis do sešitu : **Z minulosti hudby – nejstarší
písně**

- **Hospodine pomiluj ny** – naše nejstarší duchovní píseň (10. století)
- **Chorál** – sborově zpívaná duchovní píseň.
- Bojový chorál – **Ktož jsú Boží bojovníci**. Byl objeven v **Jistebnickém kancionálu**, společně s jinými husitskými písněmi. Autor písně není přesně znám.
- Nápěv této písně použil i Bedřich Smetana ve svém díle (**Libuše, Tábor, Blaník**).
- **Kancionál** je zpěvník duchovních písní.

OPAKOVÁNÍ

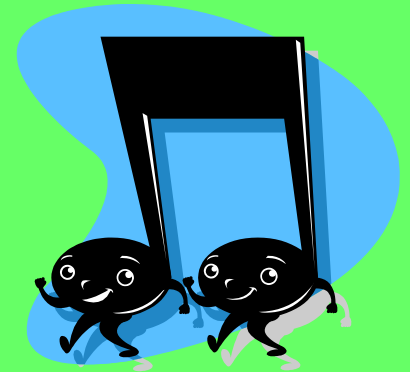
Naše nejstarší duchovní píseň

- a) ~~Hospodine vyslyš nás.~~
- b) ~~Hospodine uslyš nás.~~
- c) Hospodine pomiluj ny.

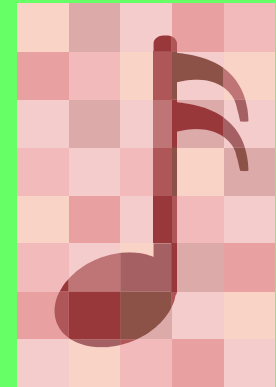
Píseň Hospodine pomiluj ny vznikla

- ~~a) v 15.století~~
- b) V 10 století
- ~~c) Doba jejího vzniku není známá~~

Autor písně Hospodine pomiluj ny

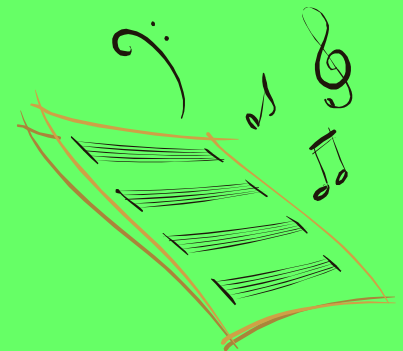
- a) ~~Karel IV.~~
- b) ~~Mistr Jan Hus~~

- c) Autor není přesně znám, ale považuje se za něho Sv. Vojtěch.

Chorál je

- a) Sborově zpívaná duchovní píseň.
- ~~b) Sólově zpívaná balada.~~
- ~~c) Symfonická báseň~~

Název husitského bojového chorálu

- ~~a) Bojovníci od Boha~~
- b) Ktož jsú Boží bojovníci
- ~~c) Neporazitelní bojovníci~~

Chorál Ktož jsú Boží bojovníci byl objeven

- a) ~~V Královehradeckém kancionálu~~
- b) V Jistebnickém kancionálu
- c) ~~V Zelenohorském kancionálu~~

Autor chorálu Ktož jsú Boží bojovníci

- ~~a) Jan Žižka z Trocnova~~
- b) Autor není znám
- ~~c) Mistr Jan Hus~~

Nápěv písně Ktož jsú Boží bojovníci použil ve svém díle

- a) ~~Antonín Dvořák~~
- b) ~~Leoš Janáček~~
- c) Bedřich Smetana

Kancionál je

- a) Zpěvník duchovních písní
- ~~b) Sborník husitských bojových hesel~~
- ~~c) Zpěvník národopisných písní~~

Použité zdroje

- 1. Soubor:Hospodine pomiluj ny Traktat Jana z Holesova.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 23.8.2006 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Hospodine_pomiluj_ny_Traktat_Jana_z_Holesova.jpg
- 2. Soubor:Charles IV-John Ocko votive picture-fragment.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 7.3.2007 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Charles_IV-John_Ocko_votive_picture-fragment.jpg
- 3. Soubor:Jan Vilímek - Mistr Jan Hus.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 15.1.2009 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jan_Vil%C3%ADmek_-_Mistr_Jan_Hus.jpg
- 4. Soubor:Betlemska kaple.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 24.8.2006 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Betlemska_kaple.jpg
- 5. Soubor:Ktož sú boží bojovníci.gif. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 21.2.2009 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kto%C5%BE_s%C3%BA_bo%C5%BE%C3%AD_bojovn%C3%ADci.gif
- 6. Soubor:Hymn book of jistebnice.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 17.3.2007 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Hymn_book_of_jistebnice.jpg
- 7. Soubor:Kancional1902.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 7.1.2011 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kancional1902.jpg>
- 8. Soubor:Bedrich Smetana.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 1.11.2009 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Bedrich_Smetana.jpg
- Ostatní obrázky a kresby Microsoft Office
- CD 8.